

Vertooninghe aen de Vereenichde Provintien van Nederlandt

<https://hdl.handle.net/1874/10168>

199

00

VERTOONINGHE

AEN DE VEREENICHDE PROVINTIEN VAN NEDERLANDT.

MYNE HEEREN, Alle Christenen houden voor gewis / dat de Paps het aldercostelijckste present is / twelck de voorsichtigheyt Godts den volcke kan verlcenen: ende luyden met eeren houden / dat de Oorloghe / die tot de ghemeene ruste niet en wert ghedreven / ten laetsten een confusie baert aen die ghene die de selve hebben voorghewent / en hertnec- highlijck vervolgen. Dit blyckt uyt veel historien ende exempelen van alle Natien. Gock verclaert Augustinus een van- de grootste Doctoozen der N. Kercke / dat men de wapenen niet anders magh aenemen als door noodt / ende dat als dan de Vrede noch moet ghewilt werden. Die de meeste oberhant hebben / konnen die te rechte niet weygeren / behooren die te presenteren uyt liefde / ende met een couragie te weren alles wat soo groot goet soude moghen ver- hinderen.

Du dan isser oyt Staet gheweest / de welcken rust ende vrede met recht soude moghen begheeren / ende die daer toe middel ende occasie heeft gehad / soo is 't den onsen / namentlijck naer de voorspoedigheyt vande laetste aenlagen. De Oorloghe die wy souden willen vervol- ghen / soude ghetuyghen onsen haet ende ambitie: saecken die Godt misghagen / ende periculouse toe-vallen onderworpen zyn.

Ons boornemen is niet / eenen Staet oft Republicke te maecken / ghelijck eertijds die van Rome / sonder andere limiten als die van- de gantsche Werltdodem en Zee. Wy weten wel dat groot gewicht te snellijcker valt: dat de oberdaet van vremde Natien / de goede seden der ouder Romeynen hebben bedorven. Sy hebben hun verwonnen ghesien vande ontuchtigheyt der Natien die sy hadden veroveret. Sy hebben gheboelt haere cracht verflappen die te seer verspreydt was: dat de ambitie vershil bzocht onder haere Hoofden: dat de rijk-

dom

dom van de Provincien hun bedorf: dat hunne Veldt-Oversten ghe-
nepghit wierden / dooz de auctoriteyt ende macht der wapenen die sy
inde handt hadden / de vryheyt der Ghemeente te verducken. Ter
contrarie/het geen Lacedemonien ende Venetien soo lange tijt staen-
de gehouden heeft/ is dat sy steck ghestelt hebben aen hunnen Staet/
ende dooz de gesetenheyt van hunnen Magistraet. Wy en twijfelen
aen desen reghel der Politie niet: als mede niet aen die hier volghet.

Dat aenghesien onsen Staet / ter oorsaecke vande situatie des
Landts/en forme van regeringhe/ niet kan bestaen dan dooz groote
traficque/so bevint ghy lieden dooz experientie/ dat de Oorloge haer
gantschelick ruineert: en dat ter-wylen wy onse incomste vermeer-
deren dooz conqueste van eenighe nabuerighe Landen/ wy onse In-
ghesetenen verarmen. En alsoo beroostmen sich van onse sekere mid-
delen/op een verwaende hope van 'tghene onseker is. Behalven dat
wy de Ghemeente doen claghen ten aensien van de swaere lasten
des Oorloghs. Wy en gageren de ghemeene middelen sonder appa-
rentie van die te connen ont-lasten dooz de nieuwe conquesten der
plaetsen / die meer costen van reparatie ende bescherminghe / als sy
profijt upt brenghen.

Maer 'twelck hier in aldermeest staet te bemercken vooz eene Re-
publicke die haer gaet stellen/ is / dat sy moet maken goeden roem te
hebben van rechtveerdigheyt in haren raet ende handel. Nu soo laet
ick bepepsenieder een die onpartijdigh is/oft men niet soude moghen
twijfelen vande gherechtigheyt des Oorloghs/die gheboert wordt
ten eynde van vryheyt des volcks/ dwelck soodanighe vryheyt niet
en begheert / ende sich beschermt teghens die ghene die hem de selve
aenbieden/ghelijck het 's Hertoghen-bosch ende te Maestricht is ge-
schiedt. In't beghinsel quamen de Steden tot ons: nu wederstaen sy
ons / ende verwoyden met Canon ende Musquetterie het Verbondt
'twelck wy haer presenteren. Dat eenighe particuliere Heeren ons
schijnen te roepen/ en geschiet niet t'onsen voozdeel/maer sy doen't om
hun profijt / oft wel om hun dooz ons te wreken van hunne particu-
liere querellen / ende dooz dus danighen handel hunne saecken te ver-
beteren.

Het misnoeghen het welck sy hebben / en kan gheen rechtveerdigh
Oorlogh maecken / teghens het welke de vry Ledenen van Staten
haer gheopposeert hebben inde vrye Vergaderinghe die hunnen Sou-
verain hun toeghelaten heeft / ende toestemt; wel vertrouwende dat sy
niet

3

niet sullen boort-stellen / 't welck teghens sijne authoritept ende hun rust soude wesen. Daer-en-boven dunct het my dat sy ons groot onghelijck doen/ ende houden boort ignozanten/ die ons willen ghebruycken om t'onser coste upt te voeren de querelle van sommighe jalouse Princen/ende malcontente Heeren.

De se consideratien plaets gruppende / ghelijck sy behoorden in een redelijck verstandt/ moet men noch boortder gaen/ ende boort een vasten reghel houden/ dat wy desen getwenschten Vrede niet en konnen becomen doort presentie van Justitie / oft van interest ; dan doort een goet ende vast Verbondt te maecten met de Coningh van Spangien. De redenen hier van zijn claer.

De eerste is/ dat wy niet konnen loochenen/ oft/ overmidts dinghen die naer het upt-gaen des laetsten Treves gheschiet zijn/ de Coningh magh wettelijck Oorlogh voeren: ende heeft groote redenen om te beschermen die daer zijn ende blijven wille onder sijne gehoorzaemheyt. Waer upt ick besuyp/ dat het onmoghelijck is Paps te hebben / ten sy met dien Prince die ons met recht kan de Oorloghe aen doen/ sijne Onderfaten beschermen/ ende sijn recht teghens ons hant-houden.

Ten tweeden volght hier noodlijcken upt / dat wy lieden Paps hebbende met dien grooten Prince/ niet en konnen doort andere gemoesteert worden in eenighe redene ofte apparentie; noch oock doort eenighe macht/ die met de onse / soo wanneer sy met de sijne vereenicht waere/ soude zijn te verghelijcken. Ick segghe/ in redene/ want u lieden is bekent het onderschepdt datmen moet maecten tusschen de Coningh van Spangien ende andere Souverainen : weseende notoir ende boort ieder bekent/ dat de Voorzouders des voorszepden Coninghs dese Nederlanden niet en hebben gheconquesteert met de wapenen/ maer wettelijck doort succes ende alliancien/ die Godt geschickt heeft. Ende alsoo is 't seker / datter Coningh noch Prince en is die ict op ons met recht kan pretenderen/ zijn wy accoort met de Coningh van Spangien. Soodanighe Paps sal bondigh wesen/ de Vereenighde Provintien sullen zijn in ruste/ rijk ende florissant.

Ick ga nu vertoonen hoe wepnigh macht onse andere nabueren hebben om ons te beschadighen / als hun sulcks luste / ende van onse vergrootinghe achterdencken kregghen/ ghelijck sy souden doen/ wanneer sy onpartijdigh waren met Spangien. De onligghende Rijken zijn Duytschlandt/ Dranckrijck/ ende Engelandt. Belanghende Duytschlandt / ghy luden weet in wat een aensien de Coningh van

Spangien aldaer is: ende dat de principale sterckte van dat groot Landt is in handen van sijn maeghschap / gheailleerde ende confedereerde / de welke ons noyt sullen molesteren / soo langhe wy wel sullen staen met dien Prince die een hooft is van 't Huys van Oostenrijk.

Francrijk kan ons te lande niet bereycken sonder te passeren des Coninghs van Spaengien Landen: die sulcks noyt sal gedogen. Nengaende de macht deser Patie ter zee / is by de onse niet te gelycke. En onse traficquen zijn hun te noodigh om met ons accoozt te brycken. Het welck Enghelant doock niet doen en magh / al is 't machtigher in schepen dan Francrijk: haer is te veel geleghen aen wel met ons te staen. Ende de Gemeynte / sonder welke de Coningh van Engelant geen Oorloogh aenbangen mag / sal noyt toe laten dat hy die verclare aen de ghene die van haere ghesintheydt in 't stuck van Religie / ende die een neeringhe by-bzenghen hunlieden soo profijtigh / ja noodigh.

Alle dese Princen ende andere nabueren en moghen ons booz geenen vanden verclaren / ten waere dat onse macht hun suspect ware: 'twelck ons staet te verhoeden. Want als dan / weet ghy wel / kan de consideratie van ghemeyne Religie / noch traficque / niet ophouden de trouble geesten / die het quaedt / 'twelck sy vreesen / soecken te boozcomen / doock met achterdeel van 't tegenwoordigh profijt; noch de gene die onderschept konnen maecken tusschen Religie ende Staet.

Om dierghelijcke ongheballen te schouwen / die overcomen zijn aen de Republicken die hun te seer gehaest hebbē om op te komen / en hebben wy gheene sekerder middel / dan te maecken een Verbondt met den Coningh van Spangien. Het welck moet begoft worden / midts verwerpende de opinie van de ghene die door onwetentheydt oft passie het selve onmogelijck oft luttel versekert meynen te zijn: want het seer lichtelijck ende wel sterckelijck kan gemaect worden / indien men d'occase by 't hant grijpt / de welke soude mogen ontsnappen / waer 't saecke dat de dinghen die veranderinghe subject zijn / namentlike de staet van Oorloghe / quame te keeren in Duytschlandt / Francrijk / Italien; selfs doock inde Provintien van dese Nederlanden / die onder de gehoozsaemheydt staen vanden Coningh van Spangien.

Dat soodanige Paps moghelijck is / kanmen beslupten uyt den jegenwoordigen Staet vande Coningh van Spangien / die elders noch vanden heeft: de welcken doock van ons soo seer niet en is verbremt / als wy ons wel laten boozstaen; ter-wijlen hy ons considereert gelyc die

die gene die meer na hunne liberteyt ende vryheyt trachten/dan naer
de ruine van sijne Staet ofte Familie/hebbende meer oorzac om hem
te beclaghē van de ghene die ons opzopen/dooz nijdigheyt ghedzeven
zijnde / oft dooz granschap / daer sy nochtans met eede verplijcht zijn
den Paps te houden/die sy met hem hebben ghemaect.

By dese goede inclinacie des Coninghs van Spangien moetmen
voeghen die vande Serenissime Infante/ de welcke van hare deugh-
saemheyt's wegen gedzeven wort de disorde des Oorlooghs te haten/
en alle rechtveerdige ende eerlijke middelen te soeken om die te doen
cesseren. Hier beneffens verboeghden hun de begheerten der Staten
van Brabant / Vlaenderen/ etc. die welcke naer de rust haecten / soo
wanneer sy die gewis ende dooz redelijke wegen mochten becomen.

My dunckt dat het nu pas geeft / om soo vele schoone occasien niet
te versuymen/de welcke den Paps niet alleenlijc faeiliteren/maer be-
standigh souden maecten/ terwylen niemant ons soect te overballen/
ende de forzen van Spangien soo verre van hier zijn/ dat ons die niet
en konnen verrasschen: behalven dat het niet waerschijnlijc en is/dat
die dooz experientie van sestig jaren bevonden hebben soo dooz de
situatie van Hollandt ende Zeelandt / als dooz ons goedt reglement/
hunne wapenen niet alleen machteloos maer oock schadelijc vooz hun
geweest te zijn/waer in sy een groot deel hunner schatten van Indien
geconsumeert hebben/souden willen lichtveerdighlijc bzeken een Ver-
bont solennelijc gemaeckt/om te treden in een gheduerich Oorlogh/
sonder hope van Paps: welck men niet en plagh te maken met die
gene die den selven eens t'onrecht hebben gebroken. Dit dan claerlijc
bemerckt/maghtmen voozder gaen en seggen/dat waer't saecken men
by het tractaet van Drede kost voegen een Verbont oft Alliance/ dat
soude ons van eene langhduerige rust ende tranquilliteyt versekeren/
ende soude onsen Staet maecten den rijcksten ende florissanten vande
wereldt. Het is byren twijfel/oft dit Verbont is een bequame mid-
del om ons te conserveren: aengesien de Coningh van Spangien een
grootte macht heeft om aen te tasten die ons souden willen bevechten;
dat dese landen so gelege zijn/dat niemant te water oft lande daer kan
aencomē/ hy en zy in sijne macht om van hem gearresteert te werden.

Maer ist by aldien men wilde segghen/ dat ons niemant vyant en
kan zijn van de Spangiaert, sal ter contrarie vertoonē/dat onse macht
meer in t'ooge moet zijn aenden Franchoy's ende Engellman/dan aen
de Spangiaert/so overmits onse exēpel van Republicke die de nabu-

ren die onder hunne oude Monarchien staen ketelachtigh maect/ als om de conformiteyt van Religie/ de welke meer achterdencken geben moet aen de Coningen van Franckrijck ende Engelandt/ als aen den Coningh van Spangien/ die sulcks in sijn Rijck niet en ghedooght.

Ick segge noch meer/ dat de Coningh van Spangien geen achterdeed soude hebben by onse voorspoedt / behoudens dat die niet en gheschiede by verhinginge van de sijne/ overmits wy sijne bontgenoten souden wesen. En ontwijfelijc soude hy den handel en traficquen lichtelijcker tusschen ons en sijne ondersaten instellen/ en gedogen dat wy souden prospereren by de navigatie/ dan dat hy de profijten van dien soude sien vallen in handen vande Franchosjen ende Engelschen/ die daer hun voordeel met souden doen. Waer op Spangien wel moet letten aenghesien die Rijcken grooter zijn dan onse Landen/ en meerder ghepeupleert/ oock van krijghs-bolck/ twelck wy van daer halen.

Om ons van dese proposten te verbrinden/ salmen ons segghen t'gheen wy in onlangs ghedruckte boecken hebben ghesien / dat de Raedt van Spangien noyt van regel of aduis en verandert; ende dat hy over-sulcks heymelijcke sal aenporren om ons te schepde en te ruineren. Ick weet wel datme sulcks somtijts practiseert in eenen dobbelen oft gebednsden Pays; maer niet in een vast Verbont ende Vereeninge by gemeynen interrest. Daer-en-boven weten wy/ dat een so machtigen Coningh hem niet en sal begeben tot soo geringhe listen: maer couragieuselijck sijn woordt sal houden staen/ zijnde daer toe al genereus / ende oock jongh ghenoech om by sijn leven dat langh te doen dueren.

So wy de Pays verwozen/ is't van noode dat de Orzoge die wy obstinatelijc sullen voeren/ tot en van dese twee eynden strecke/ oft tot Onie en vereeninge van dese seventhien Nederlanden; oft om die met Franckrijck te partageren: twelck sijn ooghe heeft op de Provintien haer naest gelegen. Houden wy ons by het eerste/ soo is't huypen twijfel/ oft/ behalven de excessive costen/ moeyten/ swarigheden/ die in die stuck noch veel jaren sullē boozvallen/ staet te beduchten dat Franckrijc/ Engelandt/ Duytschlant daer wel mochten een schot boozschieten/ om te beletten de vereeninge van so machtighe Landen / die hun niet alleen elck in't besonder/ maer oock te samen souden doen beben/ en ten dien opsichte mochten onthoude den bystant en assistentie die sy ons doen/ mitsgaders beletten de werwinghe van soldaten die wy lichten in hunne Rijcken/ so haest als sy ons booznemē souden getwaer wordē.

Daer

Maer alle politicke wijsheyt en kan eene machtighe Republicke niet verdraghen werden in nabuerigheyt van groote Monarchien / alwaer de Gemeynte licht murmureert. In dier voeghen dat in sulck een cas onse vrienden vbanden souden worden / ende hun voeghen benessens den Coningh van Spangien/om ons binnen onse rivieren ende wateren te besluypen.

By dese bemerkinge moet doock gestelt worden/dat den Adel die groot en menichbuldigh is inde Provintie des Coninghs/ niet en sal gedoogen (uytgenomen sommige malcontenten) het oprecht van eenen Staet/in welckē seer luttel van hun soubē mogē genieten de officien/beneficien/eere/ die sy van eenen Souverain hebbē te verwachten. Tot gouvernementē ende chargen van Cozloge zijnder weynigh van doen/ende ieder van die Heeren acht hem selve soo goet te zyn als een ander/ende daer by keeren lichtelyck hun mis-noegen tot factien. Quam het dan dat wy eenen Generael moesten kiesē/ die van mindere experientie ware als Sijn Excellentie/ hoe soude ons praemen dooz hun versoek soo veel verschepe Heeren/ dicmen niet soude mogen mescontenteren/ende die de gemeynte ende nabueren mochten roepē onder pretext van Religie/oft andersins/wanneer sy hun soubē laten voozstaen/dat sy dooz verachtinghe die hun geschiet waer/souden ghehouden zyn goet ende leben vooz hunne eere te stellen/gelyck den Adeldom dat houdt vooz een principael.

Maer namen wy vooz / met Franckryck te deysen de Provintien die onder Spangien staen/ soude ick vraghen aen die sulcks voozhouden/oft het een verlaten landt is/ ende ten besten gegeven/ daer sy soo meynen in te vallen sonder resistentie? oft wel meynense datmen den hupd van den beer wel magh vercoopen terwylē hy vry is? oft latense hun voozstaen dat die van Spangien/Brabant/Wlaenderē/niet meer lebens en hebbē dan de Leeuwē die in hunne wapenē staē? O vriendē! hoe swaer/ periculous/ langh werck is het een machtig Coningh uyt sijne Landen te stooten! Het welck al-hoe-wel het gheluckte / soude in veel jaren/ja eeuwen/niet konnen ghevesticht ende verskert werden een soo grooten brock die op den roof waer ghehaelt. Hebben wy niet ghesien dat wy in seftigh jaeren met hulp van alle Natien die van onse gesintheyt zyn / met experientie vande grootste Capiteynen van Europa/met onepndelycke costē/ met assistentie van alle onse naburē/niet hebben konnen te wege vbringē het derdendeel van dit stuc? wat sullen wy dan nu doen/gemerct het volc vberigh vooz hun geloof
hun

hun te weere stelt / de plaetsen wel ghesfortificeert zijn / ende Spangien gheresolueert is om sijne uyterste macht te ghebruycken? Maer alst noch gebiel naer onsen wensch/wie sal ons versekeren dat Franckrijk ons beter ghebuer sal zijn als Spangien? Sekerlijck naer alle maxime van Staet/ moet men meer vreesen de onghestadigheyt ende lichtrigheyt van die/ als de koutwe traegheyt van dese. Behalven dat het ghewelt van Franckrijk ons lichter op den hals soude komen/ om dat hunne Landen aen d' onse palen/ en als onberscheyden liggen/ mede om dat die Natie seer haestigh en vaerdigh is. Daer-en-boven soo en souden Duytschlant en Enghelant niet lijden dat Franckrijk hem soude vergrooten met achterdeel van Spangien/ en doo? intelligentie met ons. En so wameer den Franchoyzen den hofsel in den cop soude komen tegens ons/ soo en souden wy gheen groot secours hebben te verwachten van onse ghesinden die in Franckrijk zijn/ mits onse mede-broeders sedert etlycke jaeren herwaerts / principelijck naer het over-gaen van Rochelle/ by wat ghekrenckt zijn.

Laet ons dan verwerpen de sorte verbeeldinge van kleyne verstandden die behagen nemen in verwerringe: die ons souden willen smijten in een gedurig Oorlogh/ ons soecken in te spannen met die in passie en cholere zijn teghens Spangien. Van welcken sy hun souden willen wyken / oft eenighen lof halen t' onsen coste; oft wel verhoppen met het vet/ 'twelck ons af soude gaen/ hun te smeeren/ gelijck sy gedaen hebben met dat van onse vyanden/ tegens de welcken sy ons ophissche/ sonder dat sy iet wagen: die van Rome wijs-maekende/ den rechten vout te wesen van onse Religie t' onder te brengen/ ons teghens een groote Macht te stellen die suspect is aen Italien/ op dat sy soodanige brant ontstekende hun aen de kolen souden werme/ en by de ruine van d' een en d' ander prospereren.

Om dese listen ende practijcken om te stooten/ isser niet sekerder en expedienter dan Paps te make met Spangien/ ende met haer te trefsen/ soo wy können/ een vaste Alliancie. Waer toe het noyt beter tijdt gheweest is als nu. Spangien heeft nu ander vyanden/ die op een ander tijdt/ soo hittegh ende machtigh niet en souden wesen/ als daer eenighe veranderinghe quame / 'twelck licht kan gheschieden. Soo dat wy ons geensins moeten laten drijven tot den Oorloge/ doo? eenig boozdeel/ 'twelck wy hebben becomen / oft doo? de passien van onse gebueren. Maer wijsen Raedt soude het zijn/ uyt het spel te scheyden met winste. Ic beken dat wy boo? Conducteur van onse Leger hebbe den

9

den braefften Capiteyn van Europa: maer wy weten oock waer aen dat het ghehangen heeft/ dat onse winste die hy geboozdert heeft/ niet en is verachttert geweest oft belet/ ja t'onderste boben ghekeert/ dooz ontrouwighepdt vande ghene die naer dat sy ons aen den dans gheholpen hadden met een klepne somme te gheben/ seer groote hebben doen consumeren: meer profijts treckende upt onse conqueste dan wy selber/ sonder dat sy gefasardeert hebben hunne reputatie/ die hun verplichte des vyants macht te divertireren/ ghelijck sy-lieden ons belooft hadden/ ende den Paps met Spangien te bzeken.

Let op 'tghene daer gheschiedt is in 't jaer/ wanneer men de affaireren des Coninghs van Spangien gantsch meynde te ruineren. Wy hebben sijn Leger wt Duytschlandt sien comen / sonder dat het de Franchoy's heeft belet/ gelijc hy behoorde te doen. Ende den Coningh van Sweden oock flappelijcke resistentie doende/ hebben wy ghesien d'p Leghers tegens onse wercken/ die all' onderhouden wierden met de middelen van Spangien/ diemen ons heeft willen wijs maken dat upt-gheput waren. Wy hebben oock bevonden/ dat onse intelligentie die wy hadden binnen de Spaensche Provintien sonder effect zijn geweest: dat mede de aenslagen vanden Franchoy's op eenige plaetsen van Cambyses / Artoys ende Henegou/ niet hebben gheopereert/ so wy hadden verhoopt. Ter contrarie hebben wy gesien/ dat Franckrijck ghediverteert is geweest dooz d' Inlandsche twist/ die noch niet gheheelijck geblust en is. Waer upt noch vrende saecken volgen mogen/ al ist datmen ons anders wil wijs maecken. En alsdan soude het ons niet konnen helpen/ oft wel soude sulck pzetext nemen/ gelijck het op andere tijden gedaen heeft. Ten lesten/ Mijne Heeren/ alle dese consideratien hebben oorzack ghegeven aen de erbarenste onder ons/ te seggen dat wy wel hadden forstuyne geloopen/ niet tegenstaende al het boozdeel 'twelck het goet beleydt en cloecke resolutie van sijn Excell. ons heeft vercreghen / van niet te hebben al 'twelck ons toeghevalen is.

Men moet een dolinge upt den hoofde stelle die daer vele bedriegt: te weten/ waer 't dat de saecken vanden Coningh van Sweden wel af liepen/ dat wy ooc wel tot onse pzetentie soude geraecken. Wy luyden is bekent/ Mijne Heere/ dat onse macht ter Zee alsoo suspect is aen dese Prince/ als die gene die hy oprechten wil moet wesen aen onsen Staet. Wy hebben ons alreede beclaeght ober de groote auctoriteyt die de boozgenoemde Coning van Swede heeft wille vsurperen inde Noort-Zee. En hebben bevonden / dat onsen Coop-handel niet heel by kan wesen

wesen in die ghetwesten daer wy ons graen ende vitzes meestendeel halen/in dien desen couragieusen ende machtigen Coningh hem gaet sterck maecken op de Oost-Zee / ghelijck hy inden sin heeft/om alsoo sijne vore Landen bet te maecken. Nu 't en is niet te twijfelen oft hy sal daer toe licht geraecken/indien de schatten die hy nu vergaderen magh/ wy hem wordē geemploicert tot eē tocrustinge van eene groote armade/waer mede hy ons de haben sluyte daer wy ons kozen halen / dwingende ons't selfde te roopen op soo grooten tol alst hem sal believen. In dier voeghe dat het heden een questie is qualijck om te resolveren/oft het vooz ons te wenschen is/dat de Coningh van Sweden goet succes in Duytschlant hebbe/oft dat hy vande Keyser werde geruneert. Het is gewis/aengesien wy achterdencken moeten hebbe van den eenē ende den anderen/dat vooz ons sekerder is Pays te hebben/ende ons neutrael te houden tusschen beyde de partijen.

Oock moctmen considereren / dat de Staten gehoozsaem aen den Coningh van Spangien/die haer toonen tot den Pays genegen/konnen noch groote macht uyt brengen/waer't datmensē verstiet. Want sy soo seere niet belast en zijn als wy lieden: en zijn meer gepeupleert van mannen ten Oozloge bequaem/dan wy. Men moet haeren goedē wille daer sy nu in zijn/niet verwerpen;en niet pepsen/dat een klepne afgunstighē die sy gehad hebben van eenighe particulieren / hun soude hebben doen verliesen de affectie tot hunnē Prince. Wy zijn genoegh verwitticht/dat die affectie noch in sijn gheheel is/en wat wy ons laten voozstaen / sy luyden niet doen en sullen tot prejudicie van hummen wettigen Heere. 't Is met hem datmen een goet accoꝝdt moet treffen:waer van sijne eygen ondersaten/die onse broeders zijn/en be-toonen dat sy onse vriende willen wesen/sulle dienen vooz solliciteurs. Dit is den wegh die wy moeten ingaen om tot eenen goeden Pays te geraecken. Desen is den coꝝtsten en sekersten: volgen wy desen/ soo sullen/die nu in regeringe zijn/groote eere behaelen/Sijn Excell. eene onsterfelijcke glorie/ende de Gemeynte een merckelijck solacs en profijt. Ten coꝝtsten geseyt/wy sulle beproebē dat het ons beter ware/dooz eē vreedsamigen handel het goudt van Peru in onse schoot te brengē/dan dat wy den Coning van Spangien soudē forcerē om daer mede ons d'Oozloge aē te doen / die onse rust ende trafficquen soude stoozē/waer in het welbaeren van ons Landt bestaet : soo dat ons een schip met goede coopmanschap gheladen meer profijt inbrengghen sal / als een Stadt met de wapenen verobert : de welcke in hondert jaren (ende hy abouture dat sy ons soo langhe niet wesen sal) niet en sal

sal konnen verschieten 'tghene sy in een jaer aen ons heeft ghecost/ ja die niet sal konnen onderhouden hare noodighe garnisoenen. Nieuwe conquesten dienen veel eer tot nieuwe lasten als tot verlichinghe.

Dese saecken hebbe ick voorghetworpen als goede Patriot/sonder corruptie oft quaet voornemen / en sonder mijn profijt daer in te soecken. Ende bidde ieder een die 't sullen leesen/dat sy haer gemoet willen stellen/ghelijck het mijne is gheweest als ick dit bedacht/dat is te segghen/buypen alle passie.